

לרפואת רחמים בן אסתר, לרפואת רחל ציון בת אודיה, לעילוי נשמת לאה מרים בת נחמיה ע"ה

פרשת שלח

עניני הפרשה: שליחת המרגלים • דיבת המרגלים • תפילת משה וסליחת ה' • עונשם של ישראל • חטא המעפילים ועונשם • מצוות המנחות והנסכים • הפרשת חלה • פר העלם דבר של ציבור • קרבן חטאת של יחיד • המקושש ועונשו • פרשת ציצית

חזרו והביאו עמם אשכול ענבים גדול, שהוצרכו לשאתו שמונה מהמרגלים יחד, ושני מרגלים נוספים הביאו עמם רימון אחד ותאנה אחת. יהושע בן נון וכלב בן יפונה שהיו בין המרגלים ונשארו בצדקתם לא רצו להשתתף בהבאת הפירות, כיון שידעו שהמרגלים מתכוונים באמצעות פירות אלו להוציא את דיבת הארץ רעה.

• **דיבת המרגלים ובני ישראל:** כשחזרו המרגלים למדבר אמרו תחילה את האמת, שארץ ישראל זבת חלב ודבש, ואף הראו את פירותיה העצומים, אך הוסיפו מיד ואמרו שכשם שהפירות עצומים - כך האנשים שם ענקים, והערים בצורות, ולא יתכן להלחם בהם ולנצחם. אמנם כלב בן יפונה ויהושע בן נון הכחישו את דבריהם ואמרו שכשם שה' עשה להם ניסים עד כה - בודאי ימשיך ויעזור להם גם בכיבוש ארץ ישראל. אך כל ישראל קיבלו את דברי עשרת המרגלים ובכו באותו

• **שליחת המרגלים:** לאחר יציאת מצרים ומתן תורה היו ישראל עתידים להכנס מיד לארץ ישראל, אמנם באותו זמן נגשו ישראל למשה וביקשו לשלוח מרגלים לתור את הארץ, ומשה שאל את ה' האם להסכים לבקשתם, ואמר לו ה' שאף שאינו מצוהו לשלוח אינו מעבב בדבר, אך כיון שהיה בכך חטא לישראל, שלא סמכו על דברי ה' שאמר שהארץ טובה, נתן להם ה' מקום לטעות בדברי המרגלים, ולהעניש שלא יכנסו בעצמם לארץ ישראל.

בחר משה שנים עשר מרגלים מכל שבטי ישראל מלבד שבט לוי, ובאותו זמן היו כולם אנשים כשרים, ואמר להם משה שיראו את הארץ עצמה ואת גבורת היושבים בה, ויביאו עמם מפירות הארץ. נכנסו המרגלים לארץ מצד דרום, ושם הלכו לרוחבה ממזרח למערב, וכשהגיעו לקצה הדרומי מערבי, סמוך לים, הלכו את כל אורכה עד הר ההר שבצפון הארץ, ולאחר ארבעים יום

לילה [שהיה ליל תשעה באב, ונענשו גם בכך שנקבע לילה זה כליל בכיה לדורות], וביקשו למנות להם מלך ולחזור למצרים. באותו זמן נפלו משה ואהרן על פניהם, ויהושע בן נון וכלב בן יפונה קרעו את בגדיהם, וחזרו והזהירו את ישראל שלא ימרדו בה', ובודאי יוכלו להלחם בהם ולנצחם, אך כל העדה בקשה לרגום באבנים את יהושע וכלב, ובאותו זמן ירד הענן - המורה על כבוד ה' - אל אהל מועד לעיני כל ישראל, כדי לומר נבואה מיוחדת למשה.

• **תפילת משה וסליחת ה':** אמר ה' למשה שכיון שלאחר כל הניסים שעשה לישראל עדיין אינם מאמינים לדבריו, רצונו להשמיד את כולם ולהשאיר רק את משה, ובו ובזרעו תתקיים השבועה שנשבע ה' לאברהם יצחק ויעקב שינחלו זרעם את ארץ ישראל. אמנם משה לא רצה בכך, והתפלל לה' שיסלח לישראל, כדי למנוע את חילול שמו אצל המצריים ושאר הגויים, שיחשבו שבגלל שלא היה בכחו להכניס את ישראל לארצם - הרגם במדבר, והוסיף והזכיר את מידות הרחמים שלימדו ה' בהר סיני, ובכללם מידת 'ארך אפיים', שבמידה זו נמנע ה' מלהעניש מיד אפילו את הרשעים, ואמר לו ה' שאכן רק בגלל דבריו אלו יסלח לישראל, כדי שלא יתחלל שמו בעיני הגויים.

• **עונשם של ישראל:** אמנם נשבע ה' שיעניש את ישראל בעונש אחר, שעל ידו לא יתחלל שמו, בכך שכל אותם האנשים שהיו באותו זמן בני עשרים ועד שישים

- ימותו במדבר במשך ארבעים שנה ולא יכנסו לארץ ישראל, וכל אחד מהם מת בהיותו בן ששים שנה, ועונש זה היה על כל ישראל מלבד כלב בן יפונה ויהושע בן נון, ומלבד כל שבט לוי [וכן הנשים שבישראל לא חטאו בחטא זה, ולא נענשו]. וילדיהם, שחששו שייהרגו על ידי הגויים היושבים בארץ, הם אלו שיכנסו לארץ ישראל לאחר אותם ארבעים שנה. ובנוסף לכך שלח ה' מגיפה מיוחדת לעשרת המרגלים שהוציאו את דיבת הארץ, כיון שחטאו בלשונם, נשתרבה לשונם והתארכה עד טבורם, ותולעים יצאו מלשונם ונכנסו לטבורם, ומתו במיתה הראויה להם מידה כנגד מידה.

• **חטא המעפילים ועונשם:** כאשר הודיע משה לישראל את הגזירה שנגזרה עליהם - התאבלו מאד, וחלק מהם רצו לתקן את חטאם על ידי שהשכימו למחרת בבוקר ורצו לעלות עתה לארץ ישראל, אך משה רבינו הזהירם שבכך הם חוזרים וחוטאים - שאינם שומעים בקול ה' שציוה עליהם להשאר עתה במדבר, והם לא שמעו למשה ועלו בחוזקה אל ראש ההר המוביל לארץ ישראל, ונענשו שיצאו אליהם העמלקים והכנענים והרגום שם.

• **מצוות המנחות והנסכים:** לאחר שנגזרה הגזירה על ישראל שלא יכנסו לארץ, בישר להם ה' שבניהם עתידים להכנס לארץ ישראל [ולא יחששו שמא גם הם יחטאו ולא יכנסו לארץ], ולימד אותם שכאשר יכנסו לארץ ויקריבו בהמות לקרבנות - יביאו עם כל קרבן גם מנחה של סולת, המוקטרת כליל על המזבח, ויין

שמנסכים אותו על גבי המזבח [בספלים מנוקבים מיוחדים שהיו שם, והיין נשפך על גבי המזבח, ונכנס בנקב אחר שהיה במזבח, ועובר משם לחפירה מיוחדת ועמוקה שהיתה בקרקע שתחת המזבח], ושיעור המנחות והנסכים הם לפי הקרבן: א. עם קרבן כבש יש להביא עשרון סולת בלול ברביעית ה'הין שמן, ורביעית ה'הין יין. ב. עם קרבן איל יש להביא שני עשרונים סולת בלולים בשליש ה'הין שמן, ושליש ה'הין יין לנסכים. ג. עם קרבן בקר יש להביא שלשה עשרונים סולת בלולים בחצי ה'הין שמן, וחצי ה'הין יין לנסכים.

• **הפרשת חלה:** נצטוו ישראל שמיד עם כניסתם לארץ, כאשר יכינו עיסה מתבואת הארץ בשיעור עשירית האיפה או יותר - יפרישו חלק ממנה ויתנוהו לכהן, ואמנם מהתורה אין שיעור לנתינה זו, אך חכמים תקנו שיתן האדם אחד מעשרים וארבעה מהעיסה [מעט יותר מארבעה אחוז], והנחתום, שמכין עיסות רבות, די לו שיתן אחד מארבעים ושמונה מהעיסה [מעט יותר משני אחוז]. 'חלה' זו הניתנת לכהנים דינה כתרומה, שאסורה באכילה לזרים [ונענשים על אכילתה במיתה בידי שמים], והכהנים צריכים לאכול אותה בטהרה.

• **פר העלם דבר של ציבור:** אם הורו הסנהדרין בטעות הוראה המתירה לעבוד עבודה זרה, ושמעו ישראל להוראתם וחטאו בחטא של עבודה זרה, צריכים כל ישראל להביא פר לעולה ושעיר לחטאת לכל אחד משבטי ישראל [בשונה משאר חטאים, שאם חטאו

ישראל על פי הוראת הסנהדרין מביאים רק פר לחטאת].

• **דינו של יחיד העובד עבודה זרה:** אדם יחיד החוטא בשגגה בחטא של עבודה זרה, עליו להביא שעירת עיזים לקרבן חטאת [בשונה משאר חטאים בשוגג, שיכול להביא או כשבה או שעירת עיזים]. אם החוטא במזיד בחטא של עבודה זרה, ואין עדים והתראה כדי שיוכלו להמיתו במיתת בית דין, עונשו כרת, אלא אם כן חזר בתשובה.

• **המקושש ועונשו:** בשבת השניה לשהותם של בני ישראל במדבר, מצאו אחד מישראל האוסף עצים ביום השבת, ועבר בכך על אחד ממלאכות האסורות בשבת - מלאכת מעמר, ואף לאחר שהזהירוהו המשיך לעשות כן, והביאוהו לפני משה ואהרן. ואמנם ידעו שעונשו מיתה, אך לא ידעו עדיין איזו מיתה, ופירש להם ה' שהמחלל שבת במזיד והתראה - עונשו סקילה, וקיימו בו ישראל דין זה.

• **פרשת ציצית:** ציוה ה' על ישראל שהלובש בגד שיש בו ארבע קצוות [או יותר], יטיל חוטי ציצית בארבע פינות הבגד, ואחד מחוטים אלו יהיה צבוע בצבע תכלת [והן שתי מצוות, חוטים לבנים ופתיל של תכלת], ועל ידי זה יזכרו את כל מצוות ה' תמיד [כי 'ציצית' בגימטריא שש מאות, וכיון שיש בה שמונה חוטים הקשורים חמש פעמים, הרי הם רומזים לשש מאות ושלוש עשרה מצוות שבתורה].